

یاد قیامت؛ جایزه خداوند

در صحنهٔ قیامت یک تپکار بخواهد عنر خواهی بکند، گرچه عنر او را نمی‌پذیرند؛ ولی یک مقدار تشنگی به آرامش قلب و یک مقدار سبب شدن هست، در آیات قیامت دارد که به این تپکاران اجازهٔ عنرخواهی هم داده نمی‌شود. آن لحظاتی که احیاناً می‌خواهند عنرخواهی بکنند، آن اوانل امر است؛ اما آنجا که فرمود: *وَلَا تَكُلُّوْهُنَّ*، از آن به بعد دیگر اجازهٔ عنرخواهی هم به آنها نداده نمی‌شود. در سورهٔ مبارکهٔ مراثلات، آیهٔ ۲۵ به بعد آمده است که: *هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُوْنَ* و *لَا يُؤْذِنُوْنَ* «فیجَنُتُزُّوْنَ». در این موقف، در این روز بعد از آنکه خدا فرمود: *وَلَا تَكُلُّوْهُنَّ*، دیگر کسی حق حرف ندارد. حتی اجازهٔ عنرخواهی هم ندارند که یک مقدار از نظر روانی سبک‌تر بشوند.

منشأ مشکلات انسان در قیامت

حالا منشأ همهٔ این مشکلات چیست؟ منشأ همهٔ مشکلات این است که اینها فکر می‌کردند که جریان قیامت اسطوره است و فسون است و فسانه. انسان که می‌برد، تمام می‌شود و می‌موسد. این آمدن که بگوید: شما با مردن از پوست به می می‌آیند، نه دیوبوس و برای اید زندیاد! این معنای نبودن این عالم می‌شد. آسانه برای اینکه هر کسی بیاید هر کاری انجام بدهد، هر ظالمی بیاید، هر مظلومی برود، هیچ حساب و کتابی نباشد؛ می‌شود باطل و عاقل و لپو و لعو و کار غیث! اینکه در سورهٔ مبارکه که مؤمنون فرمود: *اَقْسِمُ بِاللّٰهِ اَمَّا خُلَاقًا مِمَّنْ غِثًا وَ اَنَكُمَّ اِلَیْنا لَا رُجُوْعُ*، برای آنکه می‌آید، کار بی‌هدف را می‌گویند: «غیث». اگر عالم قیامتی نباشد، هر کسی در دنیا هر کاری می‌کرد نله و راه بود می‌شد غیث و بی‌هدف؛ در حالی که خدای سبحان در چند جای قرآن، هم به صورت نفی، هم به صورت اثبات، مسئلهٔ معاد را مطرح کرد. فرمود: ما آسمان و زمین را بر حق پیچیدیم، یا در مصاحب حق قرار دادیم، چون گفت است، به مقصد می‌شود.

عدم راهبایی « هدف به ذات اقدس اله، به دلیل کمال مطلق بودن او
البتة عالم هدفمند است، گرد ذات اقدس اله بی‌نیاز است، او هدف ندارد؛ چون خود هدف، هدف ندارد. هر چیزی برای نیل به کمال است. اگر یک مبدائی کمال نامتناهی بود، خودش نمی‌شود (هدف) که همه او را می‌بلبلند؛ الاّ الهی تعصیر! «لَا تُکْمَلُوْنَ»؛ دیگر فرض ندار، یعنی این فرض محال است که یک کمال مطلق و نامتناهی کاری انجام بدهد که به وسیلهٔ آن کار بخواهد به یک مقصدی برسد. معلوم می‌شود که کمالات محدود است، متناهی است؛ نه نامتناهی. اگر یک کمالی نامتناهی شد، چون کمال است کار از آن صادر می‌شود؛ نه کار را انجام می‌دهد که به کمال برسد. یعنی ذات اقدس اله عالم را خلق نکرد تا سودوی ببرد، ذات اقدس اله عالم را خلق نکرد تا جودی بکند؛ برای اینکه جواد محض است. دیگران که کار می‌کنند؛ یا برای سود است یا برای جود. این ساخت و ساز را می‌کنند برای اینکه بهره‌برد یا می‌خواهد ثواب ببرد، این پارسستان را می‌سازد، آن سکن را می‌سازد برای طبقهٔ محروم که می‌خواهد به وصف جود برسد، به یک ثواب برسد. چون این سازنده کمالاتی محدود است نه نامتناهی، یا می‌خواهد سودی را که ندارد ببرد، یا جودی را که نداشت با آن می‌خواهد ثابت کند، ثواب ببرد و مانند آن. لذا اگر فایرخدا (تا) برادر است، یعنی می‌شود گفت موجود، این کار را کرده است (تا) به فلاَن مقصد برسد؛ چه نیی، چه ولی.

اما خدای سبحان که کمالات نامتناهی است، چیزی را فاقد نیست با کار. آن را به دست بیورد که اگر کار نکند و فیضی نباشد و وصف جود متصف نیست. اگر این فیض را برساند، به وصف جود متصف می‌شود؛ این کمالاتی می‌شود محدود، این می‌شود-ممكن (معادهٔ الله)، دیگر واجب نیست. بنابراین از آن جهت که غنی نیست که با همهٔ مردم کافر بشوند، لظنهور نیست که بر دامن کبریایی او گرزی بنشینند، او به مقصد نرسیده باشد! او خودش مقصد است. بنابراین فرمود: کار ما غیث نیست، چون کار، حکمخانه است. ما منزّه از آئیم که مقصد داشته باشیم، چون غنی هستیم؛ *اَقْسِمُ بِاللّٰهِ اَمَّا خُلَاقًا مِمَّنْ غِثًا وَ اَنَكُمَّ اِلَیْنا لَا رُجُوْعُ*. پس هدف این نوعی است که ما به فاعله خدمت بکنیم، هدف این نیست که ما عالم بشویم؛ اینها در راه است. چه خدمت به جامعه، چه عالم شدن؛ اینها ابزار در راه است. به جامعه خدمت بکنیم که می‌شود، که بعد از مرگ یک جواب نقد داشته باشیم. عالم بشویم که چه بشود؟ که در مرگ جواب نقد داشته باشیم، یوم الحساب بر دستمان پز باشد.

دگر خدا و یادآوری قیامت، از بهترین بسترهای فضایل

بنابراین هیچ کاری در دنیا هدف نهایی نیست، اینها کمالات مبایی است برای آن هدف نهایی: *اِحْسِبْ الْاِنْسَانَ اِنْ يُّزَكَّرْ* شدی^(۱). انسان خیال می‌کند که همین روز رهاست، یاهه هست، هیچ ظنی نیست، هیچ حسابی نیست؛ هر کسی هر چه کرد، کرد. بعد از آن که هر چه ظنی که ظلمانی است، طایفان کردند، این همه رنجی که محرومان کشیدند؛ حساب و کتابی نباشد، می‌شود عالم لغوا!

زمرمهائی ز اینها که با یا با دست کار انجام می‌دهند، برای رفع خستگی یک می‌زنند؛ یا تصدیف و تانه می‌خوانند. آنها که خردمندند، برای خستگی اذکار می‌یغی می‌گویند. وجود مبارک ابراهیم و اسماعیل(ع) در آن کارگری و معماری و مهندسی خانهٔ کعبه زمرهٔ زمرهٔ لبشان رُتَّنا نَقَلَّتْ مَنا مَنا بُود، و اذ بُرَقَ اِبْرَاهِیْمُ الْقَوَائِدِ مِنَ الْمِیْبِ وَ اِسْمَاعِیْلُ رُتَّنا نَقَلَّتْ مَنا^(۲). اجر بیاور، خشت بیاور، شست بیاور؛ مرتب این گلر گلر بیاور و خشت بیاور؛ با خشت بیاور با خشت بیاور! مَنا مَنا بُود. وجود مبارک حضرت امیر(ع) هم وقتی پای مبارک را روی بیل فشار می‌دادند و باغ را شیار می‌کردند، این جمله‌ها را می‌خواندند: *اِحْسِبْ الْاِنْسَانَ اِنْ يُّزَكَّرْ* شدی. هم‌هائش *لَا اِلَهَ اِلَّا الله و سبحان الله* نیست؛ هر کسی در هر کاری که مشغول است، زمرهٔ زمرهٔ لبش ایهٔ مناسب آن کار باید باشد. *اِحْسِبْ الْاِنْسَانَ اِنْ يُّزَكَّرْ* شدی، انسان خیال کرد که همین جور نله و رهاست و همین که وارد خاک شد می‌پوسد؛ خیر، وارد خاک شد یک روزی سر بر می‌آورد؛ من همهٔ این خوشه‌ها را شاشه‌ها. بالاخره یک روزی یک پندر و یک حتبه و یک هسته‌های رفته در خاک و بعد سر در آورده. این است که در روایات آمده: اَذا رَأَيْتُمُ الرَّیْعَ فَانْكَرُوا فَانْشُورُوا^(۳)، وقتی بهار را دیدید، به یاد معاد باشید؛ این هم ذکر خداست. اگر فرمود: اَنكَرُوا الله كَرًا كَثِیرًا^(۴)، یعنی در هر جایی ذکر مناسب آنجا را بگویند، اینچنین نیست که شما بروید در خاک و سر بر نیآورید، اینطور نیست! یا معاد از بهترین فضائل است. خدا این یاد را بر همهٔ ما لازم کرده، اما به همهٔ جایزه نداده که تذکره داشته باشیم. فراموشمان نشود. فقط به یک گروه جایزه داده؛ من به ابراهیم، اسحاق، یعقوب، اینها که بندگان خاص منند؛ به اینها یک جایزه داده: *اِنْ اَخْلَقْنَاهُمْ بِغَیْبِنا*، مسوول ما بَکَلتِ الْخَالِصَةُ ؟ جواب: ذِکْرُ الْاَقْرَبِ^(۵). آدم خدای خودش را که فراموش بکند، سرگردان در خیابان و خیابان است؛ ولی وقتی خدای خدائش یادش باشد، مرتب به فکر است که چیزی را برای خانه تهیه کند. خانهٔ ما قیامت است. فرمود: یاد خانه را من به عنوان جایزه خاصه به اینها دادم. با جملهٔ *اسْمِعْهُ* و با (إِنْ) و با ضمیر متکلم هم العیر.

بیانات حضرت آیت‌الله جوادی آملی (دام ظلّه) در جلسهٔ درس تفسیر سورهٔ مؤمنون در جمع طلاب و فضلاء حوزهٔ علمیه قم – ۱۳/۱۰/۱۳۹۰
(۱) ر. ک. مؤمنون / ۱۰۸ (۲) مراثلات / ۲۵ و ۳۶ (۳) مؤمنون / ۱۱۵ (۴) شوری / ۵۳ (۵) ابراهیم / ۸ (۶) قیامه / ۴۶ (۷) بقره / ۱۲۷ (۸) تفسیر حمز / ۹۱/ ص ۲۲۹ و ج ۱۰/ ص ۳۷۳ (۹) ابراب / ۴۱ (۱۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۵۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۵۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۵۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۵۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۵۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۵۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۵۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۵۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۵۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۵۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۶۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۶۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۶۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۶۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۶۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۶۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۶۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۶۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۶۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۶۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۷۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۷۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۷۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۷۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۷۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۷۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۷۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۷۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۷۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۷۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۸۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۸۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۸۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۸۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۸۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۸۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۸۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۸۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۸۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۸۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۹۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۹۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۹۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۹۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۹۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۹۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۹۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۹۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۹۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۹۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۰۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۰۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۰۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۰۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۰۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۰۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۰۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۰۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۰۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۰۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۱۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۱۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۱۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۱۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۱۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۱۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۱۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۱۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۱۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۱۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۲۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۲۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۲۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۲۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۲۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۲۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۲۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۲۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۲۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۲۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۳۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۳۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۳۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۳۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۳۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۳۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۳۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۳۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۳۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۳۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۴۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۴۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۴۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۴۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۴۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۴۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۴۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۴۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۴۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۴۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۵۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۵۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۵۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۵۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۵۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۵۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۵۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۵۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۵۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۵۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۶۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۶۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۶۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۶۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۶۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۶۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۶۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۶۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۶۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۶۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۷۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۷۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۷۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۷۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۷۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۷۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۷۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۷۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۷۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۷۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۸۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۸۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۸۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۸۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۸۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۸۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۸۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۸۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۸۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۸۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۹۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۹۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۹۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۹۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۹۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۹۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۹۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۹۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۹۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۱۹۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۰۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۰۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۰۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۰۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۰۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۰۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۰۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۰۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۰۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۰۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۱۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۱۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۱۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۱۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۱۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۱۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۱۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۱۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۱۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۱۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۲۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۲۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۲۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۲۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۲۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۲۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۲۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۲۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۲۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۲۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۳۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۳۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۳۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۳۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۳۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۳۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۳۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۳۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۳۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۳۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۴۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۴۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۴۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۴۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۴۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۴۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۴۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۴۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۴۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۴۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۵۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۵۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۵۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۵۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۵۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۵۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۵۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۵۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۵۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۵۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۶۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۶۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۶۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۶۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۶۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۶۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۶۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۶۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۶۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۶۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۷۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۷۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۷۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۷۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۷۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۷۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۷۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۷۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۷۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۷۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۸۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۸۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۸۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۸۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۸۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۸۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۸۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۸۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۸۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۸۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۹۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۹۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۹۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۹۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۹۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۹۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۹۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۹۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۹۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۲۹۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۰۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۰۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۰۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۰۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۰۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۰۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۰۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۰۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۰۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۰۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۱۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۱۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۱۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۱۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۱۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۱۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۱۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۱۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۱۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۱۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۲۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۲۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۲۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۲۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۲۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۲۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۲۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۲۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۲۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۲۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۳۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۳۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۳۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۳۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۳۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۳۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۳۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۳۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۳۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۳۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۴۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۴۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۴۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۴۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۴۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۴۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۴۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۴۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۴۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۴۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۵۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۵۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۵۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۵۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۵۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۵۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۵۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۵۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۵۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۵۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۶۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۶۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۶۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۶۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۶۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۶۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۶۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۶۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۶۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۶۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۷۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۷۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۷۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۷۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۷۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۷۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۷۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۷۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۷۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۷۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۸۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۸۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۸۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۸۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۸۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۸۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۸۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۸۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۸۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۸۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۹۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۹۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۹۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۹۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۹۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۹۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۹۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۹۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۹۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۳۹۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۰۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۰۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۰۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۰۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۰۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۰۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۰۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۰۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۰۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۰۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۱۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۱۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۱۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۱۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۱۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۱۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۱۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۱۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۱۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۱۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۲۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۲۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۲۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۲۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۲۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۲۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۲۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۲۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۲۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۲۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۳۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۳۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۳۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۳۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۳۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۳۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۳۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۳۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۳۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۳۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۴۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۴۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۴۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۴۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۴۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۴۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۴۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۴۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۴۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۴۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۵۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۵۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۵۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۵۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۵۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۵۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۵۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۵۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۵۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۵۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۶۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۶۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۶۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۶۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۶۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۶۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۶۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۶۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۶۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۶۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۷۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۷۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۷۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۷۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۷۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۷۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۷۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۷۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۷۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۷۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۸۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۸۱) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۸۲) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۸۳) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۸۴) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۸۵) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۸۶) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۸۷) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۸۸) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۸۹) تفسیر حمز / ۴۶ (۴۹۰) تفسیر حمز / ۴۶ (۴